

GOSPODARSKI LIST

LIST IZHAJA VSAK MESEC ENIKAT

NAROČNINA:

Za celo leto 12 lir

Za pol leta 6 "

Posamezna številka 1 lro.

LETO 1.

ŠT. 11 • 12.

december 1922

UPRAVNIŠTVO IN UREDNIŠTVO

V GORICI

CORSO GIUSEPPE VERDI ŠT. 32

Rokopisi se ne vračajo.

Vsebina.

Novo življenje. — M. Klavžar: Mlekarsko in siraštvo na Goriškem. — Inž. Josip Rustja: Tomaževa žlindra. — Ivanov: Konzumna centrala. — Alojzij Bajec: Knjigovodski tečaj. — Doktoric: Zavarovalnice goveje živine. — Kletarstvo in sadjarstvo. Trte in sadna drevesa na račun vojne odškod-

nine. — Just Ušaj: Kako je pomagati zapuščenemu sadnemu drevju? — Nove odredbe in obdačenje za žganjekuho. Deset zapovedi o sajenju sadnih dreves. Kako odpravimo iz vina okus po bakru? Kdaj in kako je prvič pretočiti vino? — Kazalo porokov. — Razno.

Važno!

1. Naročnina ostane tudi za 1923 nespremenjena, to je za celo leto 12 lir. Nihče ne bo mogel trditi, da je list predrug. Da ga vzdržuje, se mora Zadruga zveza žrtvovati in mori se žrtvovati ker je to sklep občnega zbora. Sklepi občnega zbora so nam pa izraz volje 25.000 članov pri Zadrugi zvezi včlanjenih zadrug. Zadrugarji ste torej dolžni podpirati ta list.

2. Plačajte to malenkostno naročnino v naprej. S tem nam prihranite mnogo nepotrebnega dela. Zadrugam ni treba plačati v gotovini, ker jih obremenjujemo v tekočem računu. Naj nam pa zanesljivo sporočijo do 1. januarja, koliko izvodov naj jim pošljamo.

3. Kdor pridobi dva nova naročnika, dobi Gospodarski list 1923 zastonj; kdor pridobi pet novih naročnikov dobi zastonj eno izmed sledečih v izbiro navedenih knjig: Dular: Domači živinozdravnik. — Legvart: Govedoreja. — Lakmayer: Umani čebelar. — Rohrman: Poljedelstvo. — Pevec: Živinoreja in mlekarstvo. — Purgaj: Gospodinjstvo.

4. Prvo številko prihodnjega leta pošljemo vsem, ki so bili letos naročeni. Kdor pa do 15. januarja ne poravnata naročnine, ne dobi več druge številke.

Upravištvo »Gospodarskega lista«
v Gorici, Corso Verdi 32.

Objave Zadrugne Zveze v Gorici, Corso Verdi 32/1.

Nadaljuje se podpisovanje za modro galico, žveplo, superfosfat, kali in soliter do 1. januarja 1923.

Tomaževa žlindra je goriška Zadruga zveza raznim zadrugam letos že 30 vagonov oddala. Dobi- te jo v zvezineh skladišču Corso Verdi 32, dokler je še na razpolago.

Konsumne zadruge opozarjamo, da prevzame- mo prednaročila za riž. Cene brezobvezno: Camoli- no 1'85—2'02 L., Olacé 1'90—2'07 L., Mezzagrana 1'33—1'38 L., Risina bianca 1'10—1'15 L. Naročimo blago le, ako se nabere naročil vsaj za en vagon. Čim več naročil prejmemo, tem nižje bodo cene.

Kalijevo sol premalo upoštevajo naši kinetovalci! Cene bi bile za 50/52% L. 71'50, 40/42% L. 55'—

30% L. 40'50, prosto postaja Gorica. Sprejmemo pod- pisovanje na to velepotrebno gnojilo, kakor zgoraj.

Superfosfat za spomladansko gnojenje 15/17% q L. 34'—; kdor naroči vsaj 1 vagon, prejme blago po najugodnejših cenah na katerikoli postajo. Naročila na manjše množine prevzamemo le pod pogo- jem, da jih izvršimo, ako se nabere takih naročil vsaj za en vagon.

Za Čilski soliter velja isto.

Zadruge naj prav gotovo naberejo prednaročila na gori imenovane predmete do 1. januarja. Čim prej imamo naročilo v rokah, tem lažje se pogajamo z dobavitelji.

Vsa morebitna pojasnila dobite v pisarni Za- drugne zveze v Gorici, Corso Verdi 32/1.

Izdaja »Zadruga zveza« v Gorici.

Tisk. »Narodne tiskarne« v Gorici.

Urednik Polde Kemperle.

Kmečka banka

registrovana zadruga z omejeno zavezo
v Gorici, Piazza De Amicis (prej Kornj) št. 12,
posluje vsak dan razun nedelj in praznikov.
Sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje po 5%.
Dovoljuje posojila na vknjižbo in poroštvo
pod ugodnimi pogoji.

Zveza goriških delavnih in proizvodjalnih zadrug

Reg. zadruga z omejeno zavezo

GORICA, Via Mazzini 4 (Municipio) I. nad.
VČLANJENIH ZADRUG 35.

Prevzema vsa obnovitvena kakor tudi druga v stavbno in proizvodjalno stroko spadajoča dela, ki jih izvršuje sama ali potom pridruženih stavbnih zadrug. — Vojnooškodovanci izročajte obnovitvena dela le našim stavbnim zadrugam.

KMETIJSKA ZADRUGA

prej

Kmetijska in vrtnarska gospodarska zadruga

reg. zad. z om. por.

V TRSTU, ULICA RAFFINERIA št. 7

Telefon : 36-75

Podružnice : Avber, Boljunc, Branica, Brsec, Črnikal, Dolina, Dutovlje, Gropada-Padriče, Kazlje, Klanec-Ocizla, Koper, Loka, Lovran, Materija, Moščenice, Opčine, Osp, Plavje, Poljanec-Vepřinac, Prestranek, Sv. Peter, Salež, Škofije, Stanjel, Štjak, Sempolaj, Vrabče, Lonjer, Sv. Mar. Magd. sp. Sv. Anton, Dekani.

Uradni prostori, glavno skladišče, semenski odsek in mlekaria v ulici Raffineria št. 7. Skladišče v ulici Raffineria št. 8. Zadruga gostilna in zaloga vina v ulici Raffineria št. 3.

Razprodaja svojim članom raznovrstne kmetijske potrebščine, kakor stroje, orodje, umetna gnojila, žveplo, modro galico, seno itd. Otvarja konsumna razprodajališča. Ima poseben semenski oddelek z zajamčenimi prvovrstnimi semeni, trtnimi in sadnimi sadikami. Cene so konkurenčne. Vnovčuje pridelke svojih članov. Posreduje pri nabavi in prodaji med zadrugami na deželi. Zadruga je v trgovskih stikih s prvimi viri kmetijskih potrebščin v kraljevini in inozemstvu.

K zadrugi morejo pristopiti kmetovalci in zadruga. Vstopnina za posameznika 1 L., delež 20 L.
Jamstvo osemkratno.

Kmetje ne izkoriščajte in ne pustite se izkoriščati !

GOSPODARSKI LIST

• LIST IZHAJA VSAK MESEC ENKRAT •

* *

NAROČNINA:

Za celo leto 12 lir

Za pol leta 6 „

• Posamezna številka 1 lito. •

LETO I.

ŠT. 11 - 12.

december 1922

UPRAVNIŠTVO IN UREDNIŠTVO

• V GORICI •

CORSO GIUSEPPE VERDI ŠT. 32

* *

• • Rokopisi se ne vračajo. • •

NOVO ŽIVLJENJE.

Polagoma sicer, pa vendar izginjajo barake iz naših krajev. Baraka! Ta beseda je pojmi, ki združuje toliko gorja v sebi, toliko bede, toliko trpljenja, bridkosti in solz, da se danes začudeni vprašamo: kako je moglo naše ljudstvo sploh prenesti to trpljenja polno življenje med vojno in do sedaj po vojni. Baraka! Pozabimo spomine na barake v begunskih taborih — prebridki so! Ali barake, ki so nas sprejele v domovini ob povratku, te so nam še pred očmi, še stanujemo po njih in kar nas je srečnih, da smo se mogli preseliti v zidane hiše, se jih spominjamo le z grozo. Drugi, ki nam sreča ni bila tako mila, s hrepenenjem kličejo dan, ko jih zamenjamo s svojimi hišami. Oh te nesrečne barake! Koliko naših ljudi je radi njih umrlo, ki bi še mogli delovati med nami, koliko cvetočih otroških življenj so pokopale. Ravno te nesrečne barake so tudi mnogo pripomogle k propadanju morale. Barake ostanejo nam vsem vse življenje v spominu kot pojmi, ki je vseboval za nas največjo gospodarsko mizerijo, ki jo je kdaj naše ljudstvo poznalo.

Hiše se dvigajo iz razvalin. Zopet imamo ognjišča, pri katerih se o zimskih večerih zbira naša družinica. Imeli bomo zopet sobe, ki odgovarjajo naši kulturi, gospodarske hrame in hleve v katerih bo naše blago varno, naša živina bolj zdrava.

Posledice že vidimo, povsod se opaža živahno gibanje. Društva se oživljajo, zadrage so postale bolj živahne. Za našo gospodarsko izobrazbo so v prešlih časih veliko storila najrazličnejša prosvetna društva. Priporočamo jim prav iskreno, naj skrbijo zraven drugih svojih namenov tudi za resno pospeševanje gospodarske izobrazbe svojih čla-

nov. Vsako društvo bi moralo naročiti »Gospodarski list« in ga širiti med svojimi člani. V vsaki čitalnici bi moral biti med drugimi časniki tudi »Gospodarski list«.

Okrog »Gospodarskega lista« smo zbrali vrsto idealnih sodelavcev, ki nam jamčijo, da bo list v novem letu še mnogo boljši od lanskega leta. Hočemo napredovati.

K novemu življenju v naši domovini hoče tudi »Gospodarski list« prispevati z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Da bo pa naše delo čim uspešnejše, je tudi tu potrebna vzajemnost. Čitajte naš list, naročajte ga in razširjajte ga po močeh po svojih občinah. Zadruga zveza, ki ga izdaja, z njim ne zasleduje nikakih dobičkov — list jo stane več, kot znašajo naročnine — ampak želi le širiti z njim gospodarsko izobrazbo med našim ljudstvom.

Na tem polju je še mnogo dela. To nam mora pač vsak priznati! Naši sodelavci s strokovnjaki so nam obljubili stalne doneske o raznih gospodarskih panogah. Pisali bomo o kmetijstvu, vinarstvu, kletarstvu, živinoreji, mlekarstvu, sirarstvu, in o vsem, kar spada zraven. Posvečevali bomo pozornost tudi organizaciji posameznih strok.

Pozivljamo pa in prosimo vse, ki se bavijo z gospodarstvom in nimajo strahu pred peresom, naj prispevajo tudi k temu vevvažnemu kulturnemu delu.

Dosedanjim naročnikom in marljivim sodelavnikom pa srčna hvala in prosimo, da nam ostanejo zvesti tudi v bodočem letu; Bog blagoslovi našo vaše delo!

Mlekarstvo in sirarstvo na Goriškem.

Govedoreja se v deželi čimdalje bolje razvija. Vsled tega se množi pridelovanje mleka, kar povzroča zopet potrebo dvigniti proizvodnjo mlečnih pridelkov. Da bi odpomogel tem potrebam se je deželni odbor lotil zopet one akcije, ki jo je že razvijal pred vojno.

V goratem delu dežele je nasejanih že več mlekaric in sirarnic, ki pa potrebujejo denarne in strokovnjaške pomoči, da se bodo mogle povzpeti polagoma višje na potu napredka.

V srednjem ozemlju pridelano mleko prodajajo, kakoršno namolzejo, brez pravih zdravstvenih kriterijev, brez stroge kontrole in brez kakršnegakoli trgovskega pravila, dočim se posebno v Gorici občuti živa potreba, da se meščanom, zavodom, bolnišnicam, itd. zajamči zdravo mleko, ker je pač to eno najvažnejših vsakdanjih hranil.

Na ravani, kjer se — če računamo malo — prideluje vsako leto nad 25.000 hl mleka, ne vrže ta bogati pridelek primerne dobička, ker ni dotična kupčija prav uravnana.

Zato je lahko razumeti, da bode naši deželi v veliko korist, če začnemo resno delo v prosep našega mlekarstva; to bode koristilo živinorejcu, ki pozna, da mu kaže pomnožiti pridelovanje krme in dosledno tudi število mlečne živine v svojih hlevih, ker bo imel od vsega tega tudi večji dobiček.

Oglejmo si torej in preudarimo v splošnih potezah, kaj bi bilo v tem oziru storiti v prilog vsakemu posameznemu okraju.

Mlekarice v goratem delu dežele.

Če hočemo kaj storiti za izboljšanje mlekarstva v naših gorah, moramo vprašanje pretehtati v stvarnem in strokovnem oziru. Torej:

1. Ugotoviti sedanjí položaj že obstoječih mlekaric. Dognati moramo:

- a) kakšne so, koliko jih je in kako so razdeljeni njih prostori;
- b) kakšno in kako izučeno osebje oskrbuje mlekarice;
- c) kakšni so hlevi, kako se opravlja molža, sprav-

ljanje in prenašanje mleka;

č) kakšna je oprava mlekaric in v čem bi jo bilo treba izpopolniti.

2. Dognati, kako bi se najlažje novim zahtevam primerno uravnale mlekarice, ki so slabo preskrbljene s potrebno opravo. V ta namen bi bilo treba skrbeti:

a) da se na najboljši način uredijo in razširijo prostori v prvi vrsti boljših mlekaric, pozneje pa tudi onih, ki so manj važne. Mlekaricam naj se dozdajo svinjaki za rejo prešičev za plemo in za prodaj;

b) da se prirejajo predavanja o umnem mlekarstvu, vršijo poučni tečaji za mlekarje in sirarje in da se širi strokovni poduk po časopisih;

c) da se vzpodbujajo živinorejci z denarnimi dary k izboljšanju svojih govejih hlevov, k praviinejši molži in k nabavi primernejše posode za spravljenje in prenašanje mleka;

č) da se mlekaricam pomaga s podporami ali neposredno naročbo, da si priskrbe najpripravnejše orodje in stroje za umno izdelovanje mlečnih pridelkov.

3. Činitelj, ki se loti izboljševalne akcije, bo moral v prvi vrsti dognati, kako bi se potom združništva in s podukom najizdatneje pospeševal razvoj mlekarstva in sirarstva sploh. Torej:

a) kako združiti mlekarje, da se bodo vsi ravnali po enakih navodilih. V ta namen bi bilo neobhodno potrebno, da se mlekarice, katerim se podelijo podpore, v pripoznanje te ugodnosti, podvržejo strokovnemu vodstvu enega samega činitelja in da se ravnajo po njegovih enotnih navodilih;

b) vodilni činitelj mora imeti sposobno, strokovno poučeno in izvežbano osebje, da bo moglo prav in uspešno voditi izboljševalno akcijo; v ta namen bo treba za to sposobnim močem pomagati, da se izuče in izvežbajo na kaki priznani strokovni šoli;

c) ustanovil naj bi se poseben odbor z nalogo, da širi poduk med sirarje in producente, kako se najbolje izdeluje sir, da predoči živinorejcem pomen izboljšanja hlevov, pridelovanja mleka in kako naj se ravna z mlekom, predno se iz njega podeluje sir. Član

O p o m b a u r e d n i š t v a: Mislimo, da zelo ustrežemo našim ljudem z objavo tega članka, ki je v resnici spisan z ljubeznijo in s kompetenco strokovnjaka. Če se bodo ti nasveti primerno upoštevali, se bodo gotovo tudi udeležili. Pri vsem tem, da je mlekarstvo pri nas zelo razširjeno, moramo priznati, da ni dovolj razvito. Da se da na tem polju še mnogo storiti, je jasno. Predvojna statistika nam pove, da

se je na Tolminskem, Kobariskem in Bovškem v enem letu skoro 4 in pol milijona l mleka izročilo mlekaricam. To število moramo pa ne le doseči, ampak še prekoračiti! Gospodarskemu listu je naročilo načelstvo naše Zdrružne zveze v Gorici, naj temu vprašanju posveti posebno pozornost, zato je pa na drugi strani potrebno, da se naš list posebno tam širi, kjer je mlekarstvo doma.

tega odbora, ki bi moral biti sam veščak v sirarstvu, naj od časa do časa obiskuje mlekarne in planinske stane in nadzira njih delo.

Za Kras in postojnski okraj

utegne hasniti, da se ustanovi slična organizacija kakor za gore, ako bi kazalo, da se tudi tam podeluje mleko. Kar se pa tiče kupčije z mlekom, ravnati bi bilo kakor na ravani.

Tudi na Krasu je skrbeti za to:

1. da se bode izkoriščalo neprodano ali že podelano mleko in da se v ta namen napravijo svinjaki;

2. da se preskrbijo pravilno uravnani prostori za nabiranje, pripravljanje in prodajanje mleka;

3. da se bode delil in širil poduk o vsem, kar se tiče hlevov, pravilne molže, izdelovanja masla in sira, itd.

Za goriško okolico

Kakor smo že omenili, čutijo v Gorici živo potrebo mlekarne za prodajo higijeničnega, to je z jamčeno zdravega mleka.

V ta namen bi bilo treba najeti posebne prostore,

a) kamor bi pridelovalci iz okolice prinašali mleko;

b) kjer bi se mleko ohlajalo ali pa pasterizovalo, kakor bi to bolje kazalo za prevoz;

c) kjer bi se polnilo v steklenice mleko, že pripravljeno za pošiljatev;

č) v katerih bi se lahko izvajala stroga kontrola, ki bi jamčila pristnost v mlekarico prinesenega mleka in kjer bi se lahko izvršila kakoršnakoli zahtevana analiza ali preiskava;

d) kjer bi se lahko podelavalo mleko, kadar bi se iz kakoršnihkoli vzrokov ne moglo oddati odjemalcem;

e) kjer bi se nudila prilika pokazati in razlagati pravilno upravo mlekarne, dajati poduke, itd.;

f) kjer bi se hranila vsa mlekarska orodja, to je vse orodje in vsi stroji, ki se rabijo za podelavanje mleka.

Za ravan.

Glede na to, da prodaja Furlanija svoj pridelek mleka po jako ugodnih cenah v Trst in Gorico, nika, kor ne kaže, da bi se tam ustanovile mlekarne za podelavanje mleka v maslo in sir, pač pa bo veliko več koristilo, da se prav uravna kupčija z mlekom.

Zato bi bilo skrbeti:

1. Da se pridelovalci združijo v skupno, po posebnih pravilih urejeno delovanje na združni podlagi. Take zadruge naj se ustanovijo za eno, za več občin skupaj ali po okrajih kakor pač bolje kaže;

2. da se ustanovijo posebna središča za nabiranje pripravljanje, razpošiljanje mleka; enako urejena sre-

dišča, kakor ono v Gorici, samo skromnejša in z manjšim stroškom;

3. da se ta središča zvežejo z drugimi v takih krajih, kjer potrebujejo mnogo mleka;

4. da se središča oskrbijo z vso potrebno opremo in z izurjenim osebjem;

5. da se napravijo v zvezi z mlekarnicami skladišča za močna krmila in skladišča najpotrebnejšega mlekarskega orodja, kakoršno se rabi v hlevih in na kmetijah. Taki kraji bi postali središča, kjer bi se ljudstvo podučevalo o pravilni uredbi hlevov, o ravnanju z mlekom, o izkoriščanju mleka in njegovih odpadkov.

6. V tem ozemlju bi bilo treba uvesti zraven poduka tudi nadziranje po strokovnjakih; delati na to, tem, kar se tiče pridelovanja in izkoriščanja mleka, ampak tudi potrebo strokovne pomoči, prihajajoče od resnega činitelja, ki pomaga lahko tudi s podporami.

—:—

V teh splošnih navodilih je samo v glavnih potezah označen površen program o delovanju, ki se že deloma (podeljevanje nagrad za pravilno zgrajene hleve in svinjake, za izboljšave na planinah in planinskih pašnikih, podeljevanje podpor za vzpostavitev in uredbo združnih mlekarne, enmesečni mlekarski tečaj, ki ga je priredil letos deželni odbor v Zatočninu in na katerem so podučevali strokovnjaki deželnega odbora in civilnega komisarijata tolminskega, predavanja in praktična razkazovanja po strokovnjakih omenjenih oblastev) in ki bi se imel v prilogi mlekarstvu in sirarstvu razviti v naši deželi.

Po teh glavnih točkah in na podlagi vsake posamezne izmed njih se lahko izdelajo bolj natančno navodila o tisti panogi mlekarstva, ki se bo nameravala razviti v korist davkoplačevalcem in zlasti živinorejcem.

Uravnana mlekarske obrti.

Če hočemo, da bode mlekarstvo uspevalo v deželi, je treba, da uvedemo smotreno in skupno delovanje. To skupnost pa je tako razumeti, da ohrani vsako zastopstvo te obrti zase tisto neodvisnost, ki je potrebna za napredek mlekarstva v dotičnem ozemlju ter za uspešno delovanje in gospodarstvo dotičnega društva. Vsako mlekarsko društvo bo imelo pravico, izbrati si svojega strokovno-upravnega načelnika, ki bode moral upoštevati v svojem delovanju druge veje mlekarske obrti sploh ter ravnati se po navodilih činitelja, ki bode sestavljen iz zastopnikov dežele in iz članov v to odrejenih po kr. vladi.

Posebni interesi posameznih ozemelj ali društev ne bodo po tem načinu trpeli nobene škode, marveč bodo imeli oporo v skupnem interesu in bodo nadzorovani po najboljših strokovnih in upravnih močeh.

Tako se izognemo prepiru, ki se pogostoma rodijo iz praznih zamer in ki večkrat pokvarijo in pogubijo najkoristnejše in največ obetajoče ustanove.

Po tem načinu se strokovno, upravno in trgovsko delovanje v prilog pridelovanju in podelovanju mleka lahko razvije in napreduje v enotni smeri in prav čvrsto v gorah, v srednjem ozemlju in na ravani,

Vse to v korist deželi in v prilog domači živinoreji.

M. Klavžar.

Tomaževa žlindra.

Od vseh umetnih gnojil je pri našem ljudstvu, no pr živinorejcih, najbolj priljubljena tomaževa žlindra. To ljudje najbolj poznajo, ker so jo mnogo uporabljali že pred vojno, posebno vsled prizadevanja Kmetijske družbe v Ljubljani, ali kakor se danes imenuje »Kmetijska družba za Slovenijo«. Po vojni se je v naših krajih sicer večkrat govorilo o tomaževi žlindri in o nje dobavi in se je sklenilo tudi precej pogodb, ali vedno so bile pogodbe odpovedane baš v trenutku, ko bi žlindra morala prispeti. Vzrok odpovedi pogodb so bili različni odloki držav glede izvoznice žlindre, s katerimi se je prepovedal izvoz žlindre, ker je ni bilo dovolj niti za domače poljedelstvo.

Letos se je našemu združenstvu prvič posrečilo dobiti žlindro in sicer v zadovoljivih količinah in je ista tudi večinoma že raztrošena po travnikih.

Z nobenim umetnim gnojilom ni kupčija tako risantna kot ravno z žlindro in ker je zelo lahko, da se z isto kupci najbolj opečejo in večkrat drago plačajo ničvredni prah, hočemo v naslednjem letu nekoliko pojasnil glede kupčije s tomaževo žlindro in tudi nekaj navodil glede njene uporabe.

a) Kupčija s Tomaževo žlindro.

Tomaževa žlindra je umetno gnojilo, blago s katerim ne trguje vsak trgovec in za katero se sklepajo skoro vedno pogodbe le za večje količine, naimanj en vagon. Žlindre ni mogoče dobiti v vsaki državi, temveč le tam, kjer se nahaja cvetoča železna industrija, oziroma kjer se dobiva čisto železo iz prirodnih rudnin, ali pa kjer se železo čisti. Tomaževa žlindra se pridela iz odpadkov teh rud in ker je iznašel en sistem čiščenja železa ravno Thomas, se imenuje žlindra po njem Tomaževa. Naistarejša domovina Tomaževe žlindre je predvsem Nemčija, ki je bila pred vojno in je deloma tudi še danes ena najvažnejših držav za izdelavo umetnih gnojil. Danes dobimo istotako izborna žlindro iz Francije, posebno iz Alzacije, Lorene, sarške kotline ter iz Luksemburga. V po-

slednjih letih se pojavlja na trgu tudi žlindra iz Čehoslovaške, ki si pa še ni pridobila ugleda in to vsled nestalnega % fosforne kisline, ki je tudi oziroma mnogo težje raztopljiva kot pri znani nemški oziroma francoski žlindri.

Vrednost tomaževe žlindre zavisi od % fosforne kisline, ki jo potrebuje vsako živo bitje. Vsa fosforna kislina, ki se nahaja v žlindri pa ne pride rastlinam v korist, temveč le ona, ki je raztopljiva v citronovi kislini. Vsled tega ne smemo nikdar sklepati pogodb za gotovo količino tomaževe žlindre, temveč moramo v pogodbi vedno navesti tudi odstotek fosforne kisline raztopljive v citronovi kislini, ne samo splošno odstotek fosforne kisline, ki je vsebuje v celoti. Kupna pogodba se mora glasiti približno takole:

»Mlekarska zadruga na Otlici kupi od Franceza Bobiča 3 vagone tomaževe žlindre z 16-20% fosforne kisline, raztopljive v citronovi kislini, franko Ajdovščina po ceni 2.80 lir enoto. Podlago tvori 1/2%. Vzorci se vzamejo v Kufsteinu, mero dajno je milansko preizkuševališče.«

Pri pogodbenih vagonih razumemo vedno vagon ne od 150 q, ker se umetna gnojila navadno v takih vagonih prevažajo, posebno gnojila ki pridejo iz inozemstva. Ako bi želeli večje ali manjše vagone, moramo to v pogodbi izrecno zahtevati.

Postavka 16-20% pomeni, da ne sme žlindra vsebovati manj % kot označuje prva številka, v našem slučaju 16, in ne več kot drugo število. Če dožene preizkušnja, da vsebuje žlindra manj % kot jih označuje prvo število, je ni kupec dolžan prevzeti, ako pa vsebuje več kot drugo, ne sme prodajalec zahtevati za razliko nobene odškodnine. Navadno nima žlindra nikdar več %, kot označuje druga številka, manj kot prva pa pogostokrat.

Cena se določi po odstotkih. V našem slučaju služi za podlago 18%, cena % 2.80 lir. Z množenjem teh dveh števil dobimo ceno 1 q v našem slučaju 50.40 lir., kolikor bi stalo 1 q pogodene tomaževe žlindre franko Ajdovščina.

Opomba uredništva. Uporabljanje umetnih gnojil se vedno bolj širi tudi po naših krajih. Čuti se pa že davno velika potreba po dobrih navodilih, kako se razna gnojila uporabljajo. Da se tej potrebi

in želji ustreže, smo pridobili sodelavca, ki nam je obljubil članke o raznih gnojilih. Začeli smo s tomaževo žlindro. Sicer je res nekoliko kasno prišel, pa vendar ne bo škodil.

V našem slučaju se vzamejo vzorci v Kufsteinu in sicer se vzamejo vedno vsaj trije vzorci, od katerega dobi enega kupec, enega tvornica pošiljateljica, tretji ostane v rezervi. Ako je več prekupčevalcev, se vzame več vzorcev. Vzorci se vzamejo na ta način, da se premeša majhna količina iz najmanje dveh vreč, ki se nahajajo v vagonu ter potem razdeli na število vzorcev. Vzorci se morajo zapečatiti navadno v steklenicah ter opremiti z napisom številke vagona, številom vreč v vagonu, imenom pošiljatelja in naslovljenca ter imenom onega, ki je vzorce vzel. Seveda so poslednji od sodišča v ta namen pooblašteni.

Ako kupec dvomi o pristnosti poslane žlindre (dobro je, da vedno dvomi) jo da preizkušati. V ta namen mora poslati originalni vzorec preizkuševališču — v našem slučaju milanskemu. — Preizkuševališča so tudi v Trstu in Vidmu. Preizkušnja pokaže dejansko vsebino žlindre in recimo, da pokaže v našem slučaju pri treh različnih vagonih 16.50, 18. in 19.%. Vsi trije vagoni odgovarjajo pogodbi. Pri prvem vagonu ima kupec pravico zahtevati odškodnino in sicer za 1%. Pogodena toleranca je v 1/2%, to prišteto k 16.50 da 17. do 18%. je torej razlika 1%. Drugi vagon odgovarja podlagi 18%, pri tretjem pa mora kupec vrniti prodajalcu protivrednost 1/2%, katerega dobimo na ta način, da odštejemo od 19. — toleranco 1/2%, nakar dobimo 18.5%, torej 1/2% nad podlago. Kratko rečeno: Pri podlagi 18 1/2 in toleranci 1/2% mora plačati protivrednost razlike kupec, ako izkaže merodajno preizkuševališče nad 18.5%. Podobno postopamo pri pogodbah druge podlage in druge tolerance.

Blago pride vedno prej na naslovljeni kolodvor, kot je mogoče dobiti spričevalo o preizkušnji, zato je treba žlindro na vsak način takoj prevzeti, ker bi plačali v nasprotnem slučaju precejšnjo pristojbino. S prevzetjem blaga pa naj ne bo nikdar kupčija likvidirana, temveč naj se ista uredi na podlagi spričevala preizkuševališča, večkrat nam more strošek 25 lir prihraniti par tisoč. V tem oziru je najboljša gotovost, pa magari naj bi izkazalo preizkuševališče, da pritiče odškodnina prodajalcu in ne kupcu.

Gotovo je, da iz komodnosti marsikatera podeželska zadrugica noče imeti vseh teh ceremonij. Še dolgo bomo zato gluhi ušesom pridigovali. Ravno zato pa kaže za naše razmere, da vsa naročila tomažev žlindre združimo na eno osrednjo organizacijo, ki mora na vsak način čuvati interese naročnikov, podeželskih manjših organizacij. Žal bi bilo tako delovanje marsikje potrebno, a ga ni.

b) Uporaba tomažev žlindre.

Tomaževa žlindra — ponekod jo imenujejo tudi martinova — je fosforno umetno gnojilo, ker vsebuje v sebi fosforno kislino, ki je ena izmed

4 najvažnejših snovi za rastlinsko življenje. To so: fosforna kislina, dušik, kalij in apnenec. Tomaževa žlindra vsebuje poleg fosforne kisline tudi znatne množine apnenca in ravno zato je za naše kraje velike važnosti, ker daje rastlinam v pristopni obliki apnenca na razpolago. Naša zemlja vsebuje sicer velike množine apnenca, posebno ona na kraških tleh, a ta apnenec je rastlinam zelo težko dostopen, skoro neuporabljiv, ker je težko raztopljiv. Lahko raztopljivi apnenec je voda tekom stotisočletij zemeljskega obstoja izprala iz vrhnih zemeljskih plasti v spodnje, kjer so se stvorili različni kapniki. Tudi v onih krajih, ki nimajo kraškega značaja, recimo v Vipavski dolini in v Brdih, so tla ubožna na lahkoraztopljivem apnencu, o čemur se lahko vsakdo osebno prepriča, ako opazuje blagodejen upliv cestnega blata na travnikih in na njivah. Tega pa ne povzročajo samo cestni odpadki, ampak tudi apnenec.

Vsebina apnenca v tomaževi žlindri odlikuje isto pred superfosfatom, vendar bi bilo krivo izreči splosno sodbo v prid žlindre, ker je superfosfat v gotovih slučajih več vreden kot žlindra, in narobe.

Tomaževa žlindra je namreč izborna gnojilo za zemljo, ki je revna na apnencu, predvsem na kisljih, močvirnatih tleh (spoznajo se po trstiki, bičevju) kisljih senožetih, raznih peščenih zemljah in splon za suhe, tople kraje in rahlo zemljo. Superfosfat je za težje zemlje, za hribe in tudi za vlažne nižave (kjer rada nastopi slana), ker vsebuje superfosfat v vodi lahko raztopljivo fosforno kislino, ki pride rastlinam kmalu v korist, in s tem pospeši njih hitrejši razvoj, zato tudi prej zoré, oziroma zaključijo svoj razvoj. Zemlja, oziroma travniki, gnojeni s tomažev žlindro, so vedno še zeleni, medtem, ko trava na superfosfatom gnojenih travnikih zori. Superfosfat deluje hitreje kot tomaževa žlindra, kdor hoče zdaj svoji zemlji takoj pridati fosforne kisline in hoče imeti od fosforne gnojenja takoj čimvečji uspeh, bo gnojil s superfosfatom in ne s tomažev žlindro.

Koncem koncev moramo upoštevati tudi ceno 1 kg fosforne kisline pri superfosfatu in pri tomaževi žlindri, ki govori pri nas v Italiji odločno za superfosfat, ker stane isti manj kot 2.— liri, kočim pri tomaževi žlindri vsaj 40 lir več. Ta razlika cene pri enoti fosforne kisline zavisi od tega, da je v Italiji mnogo tvornic superfosfata, dočim se mora vsa tomaževa žlindra uvažati in stane prevoznina iz tvornice k nam okoli 12.— L. pri q. pri superfosfatu celih 10.— L. manj. V drugih državah ni tako in v Nemčiji je fosforna kislina v tomaževi žlindri za mnogo cenejša, kot v superfosfatu.

Z ozirom na predstoječe bomo gnojili s tomažev žlindro tam, kjer potrebuje zemlja fosforne kisline, ki je predpogoj zadovoljivega razvoja vseh rastlin. Z vsako žetvijo ali košnjo, z vsakim pobiranjem pridelkov vzamemo zemlji gotovo ko-

ličino fosforne kisline. Te zemlja ne vsebuje v preobilici, zato ji moramo odvzeto nadomestiti s fosfornim gnojilom. Koliko fosforne kisline odvezamo zemlji z enoletnim pridelkom? Na to vprašanje ne moremo odgovoriti takoj z gotovo številko, ker moramo upoštevati, kako velik je bil pridelek. Čim večji je pridelek, tembolj je postala zemlja ubožna na redilnih snoveh in temveč jih potrebuje, čim več od zemlje zahtevamo. V naslednjem seznamu je razvidno, koliko fosforne kisline odvezame gotova rastlina z označenjem pridelkov na 1 ha (2780 klafter).

Rastlina	Pridelek	Odvzeta fosforna kislina
pšenica	20 q zrnja 60 q slame	27 kg
oves	25 q zrnja 45 q slame	30 kg
krompir	250 q gomoljev 30 q stebelj	46 kg 25 kg
travniško seno	60 q	53 kg
lucerna (suha)	100 q	53 kg

Navedenih števil, predvsem onih, ki označujejo pridelek, ni mogoče upoštevati za naše razmere, vendar pa vidimo iz teh števil, da rastline ne potrošijo ravno mnogo fosforne kisline, a imeti jo morajo, ako hočejo uspevati.

Iz števil razvidimo, koliko fosforne kisline smo odvzeli zemlji z gotovim pridelkom. Vsaj toliko fosforne kisline ji moramo nadomestiti, ako hočemo, da ostane zemlja pri isti moči. Vzemimo za primer travnike, katerim odvezamo v pridelku 60 q sena na 1 ha 25 kg fosforne kisline. Ako hočemo to fosforno kislino nadoknaditi s tomaževo žlindro, moramo za to uporabiti približno 2 q 13% thomaževe žlindre, ker vsebuje 1 q 13% žlindre 13 kg fosforne kisline. S tem bi dali zemlji v teoriji 26 kg fosforne kisline, v resnici pa ji ne bi toliko dali, ker je tomaževa žlindra težko raztopljiva in odda v prvem letu največ polovico svoje moči, v naslednjih letih približno še četrtno, vsega skupaj okoli 3/4. Gnojiti bi morali torej z več kot z dvema q tomaževe žlindre in sicer z dvakrat toliko, torej s štirimi q 13% žlindre. Ako imamo 18% žlindro, potrebujemo manj in sicer eno tretjino manj. Superfosfata toliko ne potrebujemo, ker odda prvo leto skoro vse od sebe, največ pa 60%.

Zemlji moramo dati več fosforne kisline kot smo ji odvzeli, ker se gotov del raztopljive fosforne kisline združi z drugimi snovmi, nastane na tak način neraztopljiv in ne pride za rastline v poštev. V glavnem moramo reči, da moramo dati zem-

lji še enkrat toliko fosforne kisline, kot smo ji odvzeli, to pa z ozirom na to, ker ne pride vsa dana fosforna kislina v korist, ampak le 60—75% in ker se je nekoliko združi z drugimi snovmi in se tako izgubi. Dobro je tudi, da ima zemlja vedno nekaj hranil na razpolago.

Koliko časa deluje tomaževa žlindra? Zgoraj je rečeno, da odda prvo leto okoli polovice svoje moči, drugo leto se pa še vedno pozna in more uplivati tudi do 10 let. Ves upliv pa ne zavisi samo od fosforne kisline, temveč tudi od apnenca. Ako upliva tomaževa žlindra do 10 let, s tem ni rečeno, da nam ni potreba gnojiti celih 10 let ako pognojimo letos, ker je vpliv žlindre največji prvo leto, potem pa vedno manjši in v 4. letu se njen vpliv že težko pozna s prostim pogledom. Najbolje je gnojiti vsako tretje leto.

Kako in kdaj gnojimo s tomaževo žlindro? Pri nas je navada, da se uporablja tomaževa žlindra samo za travnike, koder se trosi navadno v jeseni. Trošenje v jeseni je popolnoma pravilno, a trositi se more tudi spomladi, le da nimamo potem prvo leto tolikega uspeha, kot ga imamo pri jesenskem trošenju, ker pade pri nas največ dežja ravno v jeseni in po zimi. Če uporabljamo tomaževo žlindro za travnike, moramo prej travnike prečistiti in sicer ali s travniško brano (tudi navadna brana je dobra) ali pa tudi z navadnimi železnimi grabljami. S tem očistimo travnike mahu in zrahljamo tudi nekoliko gornjo plast zemlje. Tako pride fosforna kislina lažje do korenin trav. Potem raztrosimo žlindro, a vedno naj se to vrši o tistem vremenu, ker je tomaževa žlindra zelo prašljiva.

Pri nas uporabljajo ljudje za travnike samo žlindro, kar pa je odločno premalo, ker potrebujejo trave od vseh najvažnejših snovi najmanj fosforne kisline. Ponekod gnojijo tudi s kalijevo soljo, kar se mora edino le priporočati.

Tomaževa žlindra pa ni dobra samo za travnike, temveč tudi za druge kulture, kot za zimska žita in za trte. Pri teh jo je treba podgrebsti in sicer v jeseni, pri žitu pred setvijo, pri trtah predno jih okopljemo. Pri teh uporabljajmo približno 6 q na 1 ha.

Mešanic s tomaževo žlindro ne kaže delati, ker postanejo lahko neraztopljive, kazalo bi jo mešati samo z domačim pepelom in cestnim blatom. Ako uporabljamo več umetnih gnojil za isto kulturo, moramo raztrositi tomaževo žlindro na vsak način samo zase, k večjemu bi jo mogli neposredno pred trošenjem pomešati s kajnitom oziroma s kalijevo soljo.

inž. Rustja

Konsumna centrala.

Od vseh strani se čuje zahteva po središču za konsumne zadrage, po konsumni centrali. Ta težnja izvira odtod, da bi se konsumne zadrage nujno morale oprostiti svojih dosedanjih dobaviteljev, ki so sami le posredovalci. Do tega bomo morali priti prej ali slej. Drugo uprašanje je pa, ali je že danes prišel ugodni trenutek za to. Preglejmo nekoliko poizkuse in skušnje zadnjih let.

Tudi najmanjša konsumna zadruga mora imeti že ob ustanovitvi neko gotovo obratno glavnico na razpolago. Ne zahtevamo preveč, ako postavimo kot minimum 30.000 lir. Tudi trgovec menda ne more začeti z manjšo svoto. Seveda ne mislimo tu na kramerijsko, ampak na spodobno trgovino z mešanim blagom. Če zadruga začne brez potrebnega denarja, prav gotovo kmalu usahne. Računite pa sedaj, kakšno svoto bi morala imeti konsumna centrala na razpolago, ako bi se danes hotela organizirati v vsem obsegu, kot bi odgovarjala željam konsumov. Pol milijona bi najbrže ne bilo preveč!

Konsumna centrala predpostavlja že večje število dobro poslujočih konsumov. Koliko jih je v naši deželi? Ne toliko, da bi mogli sami, iz lastnih moči vzdrževati eno konsumno centralo. Tudi voditelji konsumnih zadrug bodo morali priznati, da so vsi današnji konsumi šele v povojih in da večinoma še niso prestali raznih otroških bolezni. Uprašanje nastane, ali bi dali ti konsumi toliko dela, da bi se konsumna centrala izplačala. In če bi že vse to bilo v redu, je še dvomljivo, ali bi bili vsi voditelji konsumov tako disciplinirani, da bi tudi v težkočah ohranili zvestobo svoji centrali. To je pa predpogoj uspešnega delovanja.

Do sedaj smo predpostavljali konsume, ki si ustanovijo svojo centralo. Tudi narobe je morda moč reči: Centrala, ki organizira po deželi konsume.

V obeh slučajih potrebujemo precejšnjo glavnico. Ali se jo upajo spraviti skupaj konsumi? Niti od daleč ne! Pisu te vrste so znane sledeče zadrage na Goriškem, ki bi prihajale v poštev:

1) Bilje, Kmetijsko društvo, 2) Cerklje, Kmetijsko društvo, 3) Dobravlj, Gospodarska zadruga, 4) Črni vrh, Kmetijsko društvo, 5) Idrija, Krščansko gospodarsko društvo, 6) Idrija pri Bači, Kmetijska in delavska gospodarska zadruga, 7) Log, Konsumno društvo, 8) Lokavec, Kmečka in del. gosp. zadruga, 9) Miren, Konsumno društvo, 10) Renče, Gospodarsko društvo, 11) Ročinj, Kmetijska zadruga, 12) Ri-

hemberg, Kmetijska gospodarska zadruga, 13) Sovodnje, Konsumno društvo, 14) Šempeter pri Gorici, Kmetijsko društvo, 15) Tolmin, Konsumno društvo, 16) Vipolže, Kmetijsko društvo, 17) Vrbovo, Gospodarsko društvo, 18) Vrtojba, Konsumno društvo, potem razne zadrage in podružnice po Notranjskem. Izmed vseh naštetih deluje danes v resnici le osem zadrug kot pravi konsumi.

Izključeno je, da bi mogle te zadrage same financirati lastno centralo. Pač pa je ena možnost. Nasloniti bi se morale na drug organizem, ki bi bil dovolj krepak, da jim pomaga čez ustanovne težkoče. Vidimo tudi, da je danes še premalo konsumnih zadrug. Že zato bi nam bila potrebna neka organizacija, da bi po naši deželi propagirala smisel za konsumne zadrage, ki bi skrbela za pouk ljudstva o potrebi in koristih konsumnih zadrug, ki bi nam vzgojila voditeljev za te zadrage. Potom dosledne in programatične propagande bi gotovo v najkrajšem času pripomogli do ustanovitve novih in oživitve starih konsumov. Čim več konsumov, tem večja bi bila želja in potreba po organizaciji skupnega nakupovanja blaga. Več konsumov bi zmoglo tudi več denarja in nujni razvoj bi nam kmalu čisto naravnim potom pripravil pot do cilja, do skupne blagovne centrale.

Zadružne zveze imajo tudi zadružno propagando v svojih pravilih. Naj bi goriška napravila čim prej po svojih zadružnih strokovnjakih načrt, kako in kje bi se še mogli ustanoviti konsumi in kako bi se čim prej dala organizirati blagovna centrala zanje. Po dobro premišljenem načrtu naj se obdela potem ljudstvo potom tiska in potom osebne propagande. »Gospodarski list« naj bi prinesel v vsaki številki vsaj en članek o konsumnem zadružništvu, da bi se ta problem vsestransko obdelal. O istem predmetu naj bi se vršila po vsej deželi predavanja. Uspeh bi gotovo ne izostal, in storili bi delo, ki bi bilo neprecenljive vrednosti in koristi našemu ljudstvu.

Vse kaže, da pridemo vendar enkrat do gospodarskega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo. Za trgovski promet naše dežele je to silno važno. Če se uredijo odnosi med tema dvema državama, bo to gotovo le ugodno uplivalo na trgovino. Zato smatramo, da je danes ugoden trenutek, da mislimo resno na udeleževanje organizacije konsumne centrale. Zadrugarji, oglasite se k besedi. Gospodarski list Vam bo gotovo rad na razpolago.

Ivanov.

Knjigovodski tečaj.

POSLOVNI DOGODKI V MESECU JULIJU 1922.

1. julij.

Franke Matija, trgovec, Devin, je vložil kot hranilno vlogo znesek . . . L 10.000.—

3. julij.

Dolinar Ivan, je vložil hranilno vlogo znesek . . . L 1000.—

Zadružni Zvezi v Gorici smo poslali kot vlogo v tekoči račun . . . L 9.000.—

7. julij.

Cimperšek Franc je dvignil od svoje hranilne vloge . . . L 2.000.—

10. julij.

Cimperšek Franc je vložil kot hranilno vlogo znesek . . . L 5.000.—

13. julij.

Abram Josip je vložil kot hranilno vlogo znesek . . . L 5.210.—

Zadružni Zvezi v Gorici smo poslali kot vlogo v tekoči račun . . . L 10.000.—

14. julij.

Franc Česnik je vložil kot hranilno vlogo znesek . . . L 1.500.—

18. julij.

Šorli Karol pok. Franca, tapetar, Tržič je pristopil kot član in vplačal:

za 1 delež . . . L 20.—

za pristopnino . . . L 2.—

za člansko knjižico . . . L 1.—

19. julij.

Bevk Bogumil je vložil kot hranilno vlogo znesek . . . L 1.600.—

20. julij.

Zadružni Zvezi v Gorici smo poslali kot vlogo v tekoči račun . . . L 3.000.—

25. julij.

Za pisemske znamke smo izdali . . . L 10.—

31. julij.

Uradniku smo plačali za mesec julij L 50.—

POSLOVNI DOGODKI V MESECU AVGUSTU

1922.

1. avgust.

Pri Zadružni Zvezi v Gorici smo dvignili na tekoči račun . . . L 12.000.—

Šorli Karolu pok. Franceta, Tržič,

smo dali posojilo v znesku . . . L 10.000.—

Isti je plačal za 6% obresti posojila L 300.—

za uradne stroške . . . L 74.—

Za koleke smo izdali . . . L 64.—

11. avgust.

Bevk Bogumil je dvignil od svoje hranilne vloge . . . L 1.700.—

14. avgust.

Tavčar Leopold Ivanov, posestnik, Tržič, je pristopil kot član in vplačal:

za 1 delež . . . L 20.—

za pristopnino . . . L 2.—

za člansko knjižico . . . L 1.—

Čibej Alojzij je vložil kot hranilno vlogo znesek . . . L 8.300.—

Zadružni Zvezi v Gorici smo poslali kot vlogo v tekoči račun . . . L 9.000.—

16. avgust.

Franke Matija je vložil kot hranilno vlogo znesek . . . L 5.000.—

17. avgust.

Abram Josip je vložil kot hranilno vlogo znesek . . . L 4.100.—

18. avgust.

Zadružni Zvezi v Gorici smo poslali kot vlogo v tekoči račun . . . L 9.000.—

21. avgust.

Bevk Bogumil je vložil kot hranilno vlogo znesek . . . L 2.450.—

26. avgust.

Dolinar Ivan je dvignil od svoje hranilne vloge znesek . . . L 2.000.—

31. avgust.

Uradniku smo plačali za mesec avgust . . . L 50.—

POSLOVNI DOGODKI V MESECU SEPTEMBRU 1922.

1. september.

Novak Ciril je vrnil na račun posojila . . . L 2.500.—

Isti je plačal za 6% obresti posojila L 210.—

za uradne stroške . . . L 1.—

2. september.

Tavčar Leopoldu Ivanovemu smo
dali posojilo v znesku L 3.000.—
Isti je plačal za 6% obresti posojila L 90.—
Za uradne stroške L 21.—
Za koleke smo izdali L 15.—

5. september.

Dolinar Ivan je vložil kot hranilno
vlogo znesek L 100.—

20. september.

Cimperšek Franc je vložil kot hranilno
vlogo znesek L 5.000.—
Česnik Franc je dvignil od svoje
hranilne vloge znesek L 2.500.—

21. september.

Abram Josip je vložil kot hranilno
vlogo znesek L 3.500.—

22. september.

Dolinar Ivan je vložil kot hranilno
vlogo znesek L 2.000.—
Zadružni zvezi v Gorici smo poslali
kot vlogo v tekoči račun L 8.000.—

28. september.

Abram Josip je dvignil od svoje
hranilne vloge znesek L 1.000.—

29. september.

Ogrizek Franc je plačal za 6%
obresti posojila znesek L 360.—
za uradne stroške L 1.—

30. septembra.

Uradniku smo plačali za mesec
september L 50.—

POSLOVNI DOGODKI V MESECU OKTOBRU

1922.

2. oktober.

Pri Zadružni zvezi v Gorici smo
dvignili na tekoči račun L 8.000.—
Ukmar Franc pok. Josipa, gostilničar
v Sesljanu je pristopil kot član in
vplačal za 1 delež L 20.—
za pristopnino L 2.—
za člansko knjižico L 1.—
Istemu smo dali posojilo v znesku . L 8.000.—
Isti je vplačal za 6% obresti posojila
. L 240.—
za uradne stroške L 78.—
Za koleke smo izdali L 62.—

5. oktober.

Čibej Alojzij je vložil kot hranilno
vlogo znesek L 2.113,50

10. oktober.

Bevk Bogumil je vložil kot hranilno
vlogo znesek L 930.—
Zadružni Zvezi v Gorici smo poslali
kot vlogo v tekoči račun znesek . . L 3.000.—

12. oktober.*

Dolinar Ivan je vložil kot hranilno
vlogo znesek L 590.—

25. oktober.

Abram Josip je vložil kot hranilno
vlogo znesek L 2.100.—
Zadružni zvezi v Gorici smo poslali
kot vlogo v tekoči račun znesek . L 2.400.—
Za pisarniške potrebščine smo izdali
. L 18,90

31. oktober.

Uradniku smo plačali za mesec
oktober L 50.—

POSLOVNI DOGODKI V MESECU

NOVEMBRU 1922.

2. november.

Bevk Bogumil je vložil kot hranilno
vlogo znesek L 4.850.—
Zadružni zvezi v Gorici smo poslali
kot vlogo v tekoči račun L 5.000.—

11. november.

Pri Zadružni Zvezi v Gorici smo
dvignili na tekoči račun L 11.000.—
Vovk Izidor pok. Gregorja, posestnik
v Tržiču je pristopil kot član in
vplačal

za 1 delež L 20.—
za pristopnino L 2.—
za člansko knjižico L 1.—
Istemu smo dali posojilo v znesku L 20.000.—
Isti je plačal za 6% obresti posojila L 600.—
za uradne stroške L 122.—
Franke Matija je vložil kot hranilno
vlogo znesek L 5.000.—
Cimperšek Franc je vložil kot hranilno
vlogo znesek L 3.800.—
Za koleke smo izdali L 104.—

28. november.

Dolinar Ivan je vložil kot hranilno
vlogo znesek L 4000.—
Za pisemske znamke smo izdali . L 15.—

30. november.

Uradniku smo plačali za mesec
november L 50.—

POSLOVNI DOGODKI V MESECU DECEMBRU 1922.

2. december.

Čibej Alojzij je vložil kot hranilno
vlogo znesek L 3.000.—
Zadružni Zvezi v Gorici smo posla-
li kot vlogo v tekoči račun L 7.800.—

4. december.

Dolinar Ivan je vložil kot hranil-
no vlogo znesek L 1215.—

29. december.

Abram Josip je vložil kot hranilno
vlogo znesek L 2.900.—
Zadružni Zvezi v Gorici smo poslali
kot vlogo na tekoči račun L 3.000.—

31. december.

Izplačali smo:

za najemščino pisarne za leto 1922 L 300.—
za snaženje pisarne L 50.—
za kurjavo in razsvečavo L 62.50
za plačo uradniku za december . L 50.—

Stem je teoretični del našega knjigovodskega te-
čaja zaključen.

Preidemo k praktičnemu delu. Naša naloga bo
predvsem obstajala v tem, da vse poslovne dogod-
ke skrbno prenesemo v poslovne knjige.

Ko bo prenašanje dokončano, zaključimo knji-
ge in napravimo bilanco.

Uprava »Gospodarskega lista« je naprosila Za-
družno Zvezo, da je preskrbela vse potrebne knjige
za knjigovodski tečaj, ki po obliki in vsebini natančno
odgovarjajo poslovnim knjigam naših denarnih za-
vodov.

Vsak učenec dobi:

1 Blagajniški dnevnik in razdelnik za pre-
jemke.

1 Blagajniški dnevnik in razdelnik za izdatke.

1 Imenik članov.

1 Knjigo za deleže.

1 Knjigo za posojila.

1 Knjigo za hranilne vloge.

1 Knjigo za tekoči račun z zvezo.

Obseg vsake posamezne knjige (zvezka) odgo-
varja množini knjigovodskega gradiva.

Vseh 7 zvezkov stane 18 Lir. Učenci, ki pridejo
po zvezke k Zadružni Zvezi v Gorico, naj prinese-
jo denar s seboj.

Kdor želi, da se mu pošljejo zvezki po pošti, naj
pošlje denar po nakaznici in doda še 2 liri za pošt-
nino. —

Ker pričnemo že v prihodnji številki Gospodar-
skega lista s prenašanjem poslovnih dogodkov v po-
slovne knjige, je potrebno, da si vsak učenec pravo-
časno, — najbolje takoj —, nabavi te knjige.

Bajec Alojzij.

Zavarovalnice goveje živine.

Ne spominjam se več kje, pa vem, da sem pred
kratkem v naših listih bral, da je zavarovanje živine
za našega kmeta eno najvažnejših uprašanj. Goto-
vo, živina tvori posebno danes že lep del kmetovega
premoženja. Če se pa kmetu živina ponesreči, je to
danes še veliko bolj kot pred vojno občutna škoda.

Pred vojno je bilo tozadevno dobro preskrbljeno.
Deželni odbor je bil ustanovil »Deželno zavarovalnico
za govejo živino«; ki je lepo uspevala. Skoro vsaka
vas je imela krajno podružnico. Vseh skupaj je bilo
113, ki so imele 12.000 glav goveje živine zava-
rovane za skupaj 8.500.000 K pri Deželni zavaroval-
nici.

Med vojno je ta zavarovalnica svoje delovanje
skoro popolnoma ustavila. Sedaj po vojni se je po-
srečilo reorganizirati menda le 8 krajnih zavaroval-
nic, ki zares v redu poslujejo. Težkoče so bile pa
takšne, da se bo ta deželna ustanova najbrž raz-
pustila.

Na vsak način bo treba misliti, da se v slučaju
razpustitve na njeno mesto postavi kaj sličnega. Ali
kaže morda prepustiti zavarovanje goveje živine
privatnim zavarovalnicam? Je nekaj točk, ki bi go-
vorile za to: manjša vrednost živine, vsled tega ve-
čja nevarnost posebno bolezni, slabi povojni hlevi,
barake i. t. d. Vendar govori veliko važnih razlo-
gov za to, da se zavarovanje zopet na kak način or-
ganizira, ki bo bolj odgovarjal koristim kmeta kakor
zavarovanje pri privatnih tvrdkalk. Mislim, da je
tudi »Župansko zvezo« vodila podobna želja, ko je
sprejela sklep naj se vsa županstva pobrigajo za
zavarovanje goveje živine.

Iskati moramo resno najboljši način, da to
vprašanje v čim krajšem času rešimo. Z namenom,
da se vzbudi zanimanje za zadevo in da primejo
strokorujaki za pero in nam tu v Gospodarskem
listu povedo svoja mnenja, sem si dovolil s temi
vrstami opozoriti na važnost tega vprašanja.

Sam sem se že dalje časa baval s to rečjo in povem tu svoje misli, ne da bi jih hotel vsiliti tudi drugim, ampak v pričakovanju, da bodo bolj večji od mene vzeli stvar v roke in nam praktično povedali, kaj naj se naredi in kako naj se zvrši.

Pričakovati je, da se v najkrajšem času raztegne vsa italijanska zakonodaja tudi na naše dežele.

Zato moramo pri obnavljanju ali ustanavljanju zavarovalnic to že danes upoštevati. Izšel je tozadevni zakon dne 2. sept. 1919, št. 1759 in izvršilna naredba dne 26. feb. 1920. števil. Kaj je pač bolj naravno, kakor da se poslužimo pri reorganizaciji zavarovalnic tega zakona?

Zadružna zveza v Gorici naj bi s pomočjo županske zveze prevzela to reorganizacijo na združni podlagi po prej navedenem zakonu, da bi nove zavarovalnice uživale takoj vse zakonite ugodnosti.

Zavarovanje naj bi se vršilo avtonomno pri vsaki posamezni krajevni zavarovalnici na podlagi fiksne premije (1½ - 2%?)

Krajevne zavarovalnice si ustanovijo po potrebi okrajne zavarovalnice, pri katerih bi se one same zavarovale. Na vsak način bi se morala ustanoviti v Gorici Zveza zavarovalnic, ki bi v sebi vse zavarovanje osredotočila.

V slučaju nezgode plača krajevna zavarovalnica sama določeno svoto članu - zavarovancu, dobi pa od zveze gotove odstotke (največ 70%) povrnjene od Zveze, pri kateri je sama zavarovana.

Deželna zveza se zopet sama zavaruje pri eni izmed velikih državnih zvez.

Vzemimo slučaj, da je krajevna zavarovalnica zavarovala živine za 1. milijon lir. Zato je prejela od svojih članov recimo 2% premij, to je 200.000 lir. Ona sama se mora pa pri Zvezi zavarovati za največ 70%, to je v našem slučaju za 700.000 lir in plača za to Zvezi določeno zavarovalnino, vzemimo tudi 2%, toraj 14.000 lir. Če se zgodi kakšna nesreča, prevzame Zveza gotove odstotke zavarovane svote. Če bi morala krajevna zavarovalnica plačati 1000 lir, ji povrne v našem zgledu Zveza 700 lir. Mislim, da bi se upali v prav kratkem času združiti vsaj 100 krajevnih zavarovalnic, kar bi dalo pri sedanjih cenah goveje živine velikanske svote. Izplača se pa zavarovanje gotovo najbolj, v čim večjem obsegu se izvršuje.

Konečno omenim še to: Pri tej reorganizaciji moramo gledati na to, da bodo posamezne zavarovalnice že s prvega začetka zbirale rezervne sklade za slaba leta. Tako se bodo večje nezgode omilile in mnogo lažje prenašale, pa zavarovalnicam bo obstanek zagotovljen.

Doktorič.

Kletarstvo in sadjarstvo.

Trte in sadna drevesca na račun vojne škode. Kakor smo doznali, bo »Deželni kmetijski urad« v Gorici tudi letos oddajal trte na vojno odškodnino in sicer ima na razpolago: 50.000 laškega rizlinga na montikoli in rip. — rupestris; 6.000 trt renskega rizlinga na ripariji »Berlandieri; 25.000 trt rumene grganije na montikoli in Rip. »Berl. 20.000 trt zelene rebule na montikoli in Rip. »Berl.; 10.000 trt slankamenke na montikoli in Rip. »Berl.; 15.000 trt malvazije na ripariji in Rip. »Berl.; 10.000 belega sovinjona na montikoli in Rip. »Berl., 500 trt belega bergundca; 80.000 trt refoška na Ripariji in Rip. »Berl.; 30.000 trt refoška na Ripariji in Rip. »Berl.; 20.000 trt merlota na Ripariji in Rip. »Berl.; 20.000 Kaberneta na Rip. »Rup. in Rip. »Berl.; 5000 trt Kraškega refoška na montikoli in Rip. »Berl. in nekaj namiznih vrst, kakor rud. žlahtnine, auguštane, bel. moškata in salamane. Za vsako cepljenko se bo vračunalo na račun vojne škode 1L 30 cent. Za one cepljenke, ki se jih bo prevzelo še le po Novemletu, bo treba plačati v gotovini še 5 cent. od trte. Trt se ne bo oddajalo manj od 500 in ne več od 5000. Prošnje se mora vložiti na deželni kmetijski urad v Gorici potom davčnega oddelka pristojnega civ. komisarijata, slično kakor za živino in sadna drevesa. V prošnjah naj se ne pozabi

navesti ime, priimek, očetovstvo, materinstvo prosilca z drugimi podatki. Isto velja tudi za oddajo sadnih drevesc, ki so sledečih vrst: 3.000 breskev vrste: majska roža n. Asden; 10.000 hrušk vrste: artlanka, pastorka, bergamota, magdalena itd.; 10.000 jablan vrste: kanadska reneta, parmenka in belfler; 4.000 češpelj vrste: domača laška in klauz dija; 1.400 murv plemenite veroneske vrste. Drevesca se bodo oddajala in zaračunala po 3'50 L za breskve in jablane, 4 L za hruške, 3 L za češplje in 2.40 L za murve. Drevesc se ne bo oddajalo manj kakor 50 na vsakega prosilca. Če se drevesca prevzamejo še le spomladi, bo moral vsak prejemalec doplačati v gotovini za vsako drevesce še 25 cent. Drevesca so zelo lepa in zdrava in na Kmetijski šoli si jih lahko vsakdo ogleda.

Kako je pomagati zapuščenemu sadnemu drevju?

(odgovor na vprašanje gosp. F. v. Nadanjemselu pri Šempetru na Krasu).

Napraviti bi bilo sledeče:

1. Vsa najboljša in najlepša sadna drevesa morate izčistiti; t. j. odžagati vse suhe, nepravilno rastoče, močno lišajaste in križajoče se veje;

2. Srednja vsled zanemarjenja oslabela drevesa boste pomladili, t. j. odžagali na kratko vse

glavne veje, tako da ostane sama rogovila;

3. Prav slaba pogosto rastoča drevesa morate izkopati;

4. Vsem drevesom je pognojiti, očistiti jih mahu in lišaja, s sterguljo ali žično ščetjo in jih pobeliti nato z apnenim mlekom.

Vsa ta dela morate izvršiti čimprej, najpozneje do spomladi, predno postane drevje sočno. Najtančneje čitajte o tem v koledarju za leto 1922, ki ga je izdala »Goriška Matica« in sicer v članku: »Kaj je pripovedovala jablana?«

Nove odredbe in obdačenje za žganjekuho

V uradnem listu »L'Osservatore Triestino« je bila dne 14. t. m. objavljena naredba, s katero se raztegne italijanski zakon za žganjekuho tudi na Primorsko in sicer z nekaterimi spremembami, ki bodo v veljavi do leta 1924.

Ta naredba zadene v veliki meri naše kmečko ljudstvo in zato bo dobro, da jo v glavnih potezah orišemo!

Italijanski zakon ne dovoljuje neobdačene kuhe za domačo potrebo; pač pa bo do leta 1924 izredno dovoljena žganjekuha za domačo potrebo proti plačilu polovičnega daca in sicer le za ono količino, ki je bila pod bivšo avstrijsko upravo dovoljena, ne pa za svrho prodaje.

Za 1 liter absol. alkohola se plača v Italiji 10 lir daca. Toraj za 1 liter 50% žganja se bode plačalo 5 lir in do 1924 za domačo potrebo skoro polovico tega.

V drugem členu te naredbe je rečeno, da se bo tudi naprej do leta 1924 pri odmeri količine pridelanega alkohola postopalo, kakor je bilo navadno pri nas v navadi, čeravno uredba naših kotlov in destilarij ne odgovarja določbam italijanskega zakona.

Ta naredba je po členu 6 stopila z dne 11. t. m. v veljavo. Torej do tedaj so bile v veljavi še stare naredbe.

Kakor je lahko razvidno, so s to naredbo posebno prizadeti vinogradniki, ki ne bodo mogli z dobičkom skuhati svojih tropin za žganje. To delo se ne bo več izplačalo, ker je dac na žganje previsok. Zato plačujejo v starih mejah Italije podjetniki destilacijskih obratov tropine le 6 lir stot, do čim so pri nas imele ceno od 30—40 lir.

Konečno pa ima ta naredba tudi svojo dobro stran. Koliko manj sadja se bode skuhalo v naših gorah v žganje in koliko manj se ga bode izpilo! S tem bodo naši sadjerejci prisiljeni uporabljati svoje sadje v koristnejše izdelke za človeštvo.

Deset zapovedi o sajenju sadnih drevesc.

1. Ne sadi dreves pregosto, ker taka drevesa rastejo potem preveč v vis in rodijo le malo, ali pa nič! Tudi solnca imajo taka gosto zasajena drevesa premalo in njih sad rad gnije in ostane droben. Končno so taka drevesa bolj podvržena boleznim in škodljivcem!

2. Jamo, v katero hočeš vsaditi drevesce, napravi dovolj veliko, široko in globoko, ker drevesce, vsajeno na celino v majhno in plitvo jamico, ne bo nikdar postalo veliko in močno. Zato napravi jamo vsaj 1—1½ m široko in 80 cm globoko!

3. Za spomladansko saditev skopaj jame že v jeseni in pusti jih nezasute, da zemlja čez zimo dobro premrje!

4. V vetrenih krajih moraš poskrbeti tudi za oporo mlademu drevescu. Zato zasadi v sredino dna še ne zasute jame dovoljno močen kol, ki pa sme segati samo do krošnje drevesca in ne sme biti višji!

5. Predno vsadiš drevesce, moraš jamo zasuti in sicer vrzi ono zemljo, ki je prej bila na vrhu na dno in ono, ki je bila prej na dnu, pa na vrh!

6. Predno drevesce vsadiš, obreži mu gladko vse korenike, ki so bile pri izkopavanju drevesca močno ranjene in potrgane, ker take korenike potem rade gnijejo!

7. Obreži drevescu krošnjo, če jo že ima in pri tem se oziraj na to, da čimveč si moral obrezati in skrajšati korenike, da temveč moraš tudi krošnjo obrezati in skrajšati. Drevescem, katera nimajo še krošnje, pa skrajšaj debelce do one višočine, do katere želiš, da bi razvilo svojo krošnjo!

8. Predno drevo vsadiš, zasuj jamo, pognoji nekoliko in v sredi zasute jame napravi majhno jamico, v katero vsadi drevesce, ali samo tako globoko, kakor je prej stalo. Tega pravila se drevo drži, ker pregloboko vsajeno drevesce ti bode le malo ali nič obrodilo!

9. Korenike zagrne le z rahlo in drobno zemljo, katero moraš nekoliko priganiti k korenkam. Če drevo spomladi sadiš, zalij ga z dvema do tremi brentači vode, da bode zemlja postala blatna in da se bode dobro prijela korenin. To delaj, če tudi je zemlja vlažna in vreme deževno!

10. Drevesca ne priveži trdno h kolu, ampak le na rahlo. To je potrebno radi tega, ker se bode še zemlja z drevescem vred vsedla in bi drevesce s tem takorekoč obesilo na kol. Konečno obdaj mlado debelce z mrežo, ali trnjem, kjer se je bati, da bi ga oglodala divjačina!

Kako odpravimo iz vina okus po bakru?

Večkrat se lahko zgodi, da zadobi vino zelo neprijeten, nekoliko sladek okus po bakru. Ta okus lahko zadobi vino od kasno škropljenega, od dežja še ne izpranega grozdja, nadalje od uporabe take

ŠIRITE

„GOSPODARSKI LIST“!

posode, v kateri smo pripravljali modro galico ali pa tudi od bakrenega orodja, ki smo ga morda rabili pri pretakanju vina.

Vino, ki vsebuje baker v prav majhnih in neznatnih količinah, da jih po okusu komaj spoznamo, niso škodljiva zdravju. Taka vina pa, ki imajo močan okus po bakru, so pa človeškemu zdravju zelo škodljiva, ker povzročajo drisko, bluvanje in stud do jedi. Zelo neprijetno je tudi kadilec, ki si po kozarcu takega vina zažge cigareto, ker tobačni dim povzroči po zavžitju takega vina v ustih silno neprijeten in čudno sladek okus.

Ta neprijetni okus po bakru odpravimo tako-le: Vzemí na vsak hl vina 5 gr žvepla in 10 gr čiste sode (soda caustica) in kuhaj jih skupno kake pol ure v $\frac{1}{4}$ litra vode. Ko se ta tekočina ohladi, jo precedi skozi gosto platneno cunjo in jo nato zlij v vino, katero je potrebno, nato dobro pomešaj. Konečno pretoči po preteklu dveh tednov vino, ker baker se je že polegel na dno.

Kdaj in kako je prvič pretočiti vino?

Vino je pretočiti čim se je učistilo in se vse drožje vsedlo na dno soda. Toraj približno od 1. decembra do sv. Treh Kraljev. Nekatera vina je pretočiti bolj zgodaj, nekatera pa bolj kasno. Pretoči ona vina, ki vsebujejo več kisline in od katerih želiš, da bi se ista zmanjšala in vino s tem postalo po okusu, milejše, bolj kasno, ona pa, ki imajo le malo vinske kisline, bolj zgodaj! To delamo raditega, ker ima drožje to lastnost, da s pomočjo posebnih glivic zmanjšuje vinsko kislino v vinu. Zato puščamo kislejša vina dalje časa na drožju. Pretakaj pri tihem in lepem vremenu in vedno tako, da bode prišlo vino dobro z zrakom v dotiko! To storiš najlažje s tem, da ne pretakaš vina po cevi, ampak po pipi in s pomočjo lija in brentača. To delaj tudi tedaj, če ti vino na zraku črni. S tem bo vino še bolj počrnelo, ali to nič ne de, ker vino se bo nato po preteku dveh tednov zopet samo učistilo. To je tudi edini način, po katerem se zdravijo taka vina! Pri pretakanju dobro pazi, da dobro ločiš drožje od čistega vina in da ne boš nalival motnega vina v sod!

Pipo zabij vedo pri odprti vohi v sod, ker pri

zaprti vohi se vino pri zabijanju pipe v sod zmoti!

Par dni pred pretakanjem odpiraj pri lepem in tihem vremenu okna v kleti, da se vino nekoliko premrazi, ker se potem za pretakanje bolje učisti! Če imaš zdravo in močno vino, zažveplaj le prav malo sode, v katere hočeš vino maliti in zažveplaj raje spomladi pri drugem pretakanju močneje.

Vinogradniki, zdaj je torej za pretakanje vina najprimernejši čas in pretočite čim prej naša vina! S pretakanjem vina ne izgubijo prav nič svoje moči, pač pa pridobijo na svoji dobroti in standovitosti! Praznosta vin neposredno po pretakanju povzroča le pomanjkanje ogljikove kisline, ki je izhlapela pri pretakanju v zrak. Ta ogljikov plin je toraj tista moč, ki napolnuje ozračje kleti, ko pretakamo vino, ne pa alkohol, kakor se napačno misli! »Toraj ni res, da vino »sleče sraico«, ko ga pretočimo, ker ogljikovo kislino pretočeno vino kmalu samo zadobi!

Just Ušaj.

Breskev in marelica. Navodilo, kako ju vzgajamo in oskrbujemo. Priredil M. Humek, višji sadjarski nadzornik. Knjiga ima 22 slik in 2 barvani prilogi. Cena je 12 Din. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Sadje v gospodinjstvu. Kratek navod o ravnanju s sadjem, o domači sadni uporabi in o konserviranju sadja in zelenjadi. Za gospodinje in dekleta priredil M. Humek, višji sadjarski nadzornik. Pojasnjeno s 13 barvanimi prilogami in 42 slikami. Druga pomnožena in popravljena izdaja. Cena 30 Din. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Češplje orjakinje. V okolici mesta Polinja raste vrsta daleč znanih češpelj. Sad je po obliki in barvi ravno tak kot pri naših domačih navadnih češpljah, a zato je dvakrat večji kot naš. Drevesa so trpežna, sad je lahko prodati svež ali pa posušen. — Deželna uprava je sklenila, razširiti to vrsto češpelj-orjakinj po goriški deželi. Zato je naročila 500 sadik. Sadje-rejci naj se podvizajo, da jih dobijo pri Deželnem kmetijskem uradu po znižani ceni (2.50 lir za en komad).

Kazalo porokov.

V svrhu presoje kreditne zmožnosti poroka ali prosilca za posojilo, je neobhodno potrebno, da vemo, koliko dotični dolguje zavodu in za koliko in komu je za poroka. To nam je pa mogoče dognati hitro in brez truda le tedaj, če vodimo razun knjige za posojila, katere vodi itak vsak zavod, tudi kazalo porokov.

Na naslednji strani podajam obrazec te knjige. Navodilo glede njenega vodstva se mi zdi nepotreb-

no, ker obrazec sam kaže, kako ga praktično uporabljamo.

Le glede vezave bodi omenjeno, da je ta knjiga »kazalo« (Indeks), ob strani z abecedo, in da vpisujemo v to knjigo posamezne poroke pod tisto črko s katero prične njihov priimek. N. pr. Gorkič Ivan pod G, Hvalič Ivan pod H, itd.

Ne trdim, da bi bilo tako kazalo brezpogojno potrebno zavodom s 50 do 100 člani. Tako število

OBRAZEC KAZALA POROKOV.

POROK	J A M Č I :							
	pri posojilu akt. šte.	za znesek	pri posojilu akt. šte.	za znesek	pri posojilu akt. šte.	za znesek	pri posojilu akt. šte.	za znesek
		Lit.		Lit.		Lit.		Lit.
Gorkič Franc posestnik, Vrtojba hšt. 5	54 142 312	5 0 0 1 0 0 0 6 0 0						
Hvalič Ivan posestnik Sv. Lucija	88 192	1 2 0 0 1 5 0 0						

listov v posojilni knjigi človek hitro prelista in dožene, ali je oseba, ki jo ponuja prosilec kot poroka za posojilo, že komu drugemu za poroka. Imamo pa zavode, ki imajo nad 2000 članov, od katerih je znabiti 1500 dobilo posojila. Pri takem številu dolžnikov je pa kazalo porokov neobhodno potrebno.

Ko dolžnik odplača svoj dolg, preneha tudi jamstvo. V tem slučaju se dotični zneski čisto na-

vadno prečrtajo. (Glej obrazec pri posojilu akt. št. 142).

Zadružna zveza v Gorici bo založila to kazalo in je dala vezati v knjige različnega obsega. Zavodi, pri katerih je ta knjiga potrebna, naj naznajo Zvezi število dolžnikov, in naj zahtevajo, da se jim kazalo dopošlje.

Alojzij Bajec.

Razno.

Blagovna naročila in potrdila o prejemu takih naročil so koleka prosta, ako so izvršena v obliki dopisa (zakon 23. aprila 1911, št. 509, člen 1.)

Letošnja letina. V Jugoslaviji so pridelali letos za 11,498.000 met. žita, l. 1921 pa 14.180 met. stotov.

Pridelek češkega hmelja. Na Češkem je bilo letos posejane 7839 ha zemlje s hmeljem. Računajo, da ga bodo pridelali 2058 centov.

Stanje papirnatega denarja v Čehoslovaški. Od 7. do 15. t. m. se je zmanjšalo stanje papirnatega denarja v Čehoslovaški za 243, 243.000 na 9 milijard 708,291.000 čsl. kron.

Stanje papirnatega denarja na Angleškem. Dne 16. t. m. je bilo v Angliji za 121, 902.000 funtov šterlingov papirnatega denarja v prometu.

Železniški material iz Rusije. Jugoslovansko prometno ministrstvo je prejelo od Nemčije iz naslova vojne odškodnine 36 tovornih in brzovoznih lokomotiv in 180 normalnih vagonov.

Sporazum med Trstom in Benetkami. Italijanski listi poročajo, da se je med tržaškimi in beneškimi pomorskimi interesi dosegla solidarnost ter se za obe luki izdelal enoten jadranski pomorski program. Benečani vztrajajo samo na svoji progi za Kalkuto, ostalo prepuščajo tržaškemu Lloyd, čigar važnost za trgovsko ekspanzijo Italije v Levantu in na Vzhodu priznavajo.

Šampanjec preostaja. V kletih za šampanjec v Reimsu se je nakopičilo zaradi majhnega povprazevanja toliko te imenitne pijače, da so tvorničarji sklenili letošnje leto izdelovanje ustaviti. Kakor je proglasil načelnik družbe francoskih producentov B. Mum, je padel izvoz šampanjca, ki je znašal pred vojsko 30 milijonov steklenic, zadnja leta na 20 milijonov steklenic. Zbog tega se bode vino,

ki je bilo sicer določeno za izdelovanje šampanjca, prodajalo doma in v tujini kot običajno vino.

Trgovski oddelek pri jugosl. konzulatu v Trstu se je ustanovil z namenom, da se pospešijo odnošaji Italije z Jugoslavijo. Oddelek postreže interesentom obeh držav z gospodarskimi informacijami, posebno gledé uvoza in izvoza, prometa in cen blaga, kakor

Vinske cene v Jugoslaviji. Iz Fr. Gombačevega članka v »Slovencu« z dne 26. nov., povzemamo, da je vina v Jugoslaviji dosti in, njegova dobrota sicer ne prvovrstna pač pa boljša, kot se je pričakovalo. Cene varirajo pri srednjih, zdravih 8—9% vinih od 16, 20 K, pri izbranih, finejših vinih rizling, silvanec, burgundec, traminec, portugalka, veltinec, ontliber, moslovina i dr. z 9½ do 11% alkohola pa od 21 - 24 in tui do 28 K. za liter iz producentove kleti, odn. od bližnje odpošiljalne postaje. Dobe se sicer nova vina tudi po 12—10 in celo po 8 ali 6 K. liter, toda le v malenkostnih množinah in pri takih manjših producentih, ki jim primanjkuje posode.

Sovjetska Rusija in jugoslovanske banke. — Kakor javlja Russpress, je poslala sovjetska vlada neki belgrajski banki poziv, naj osnuje v sovjetski Rusiji jugoslovansko banko.

Cene žitu v Mažarski. — Na budimpeštanski borži padajo cene žitu. Pšenica notira 9.800 o. K. rž 6.500 o. K.

Kriza češkoslovaške industrije. — Moravska tovarna vagonov v Stedenski je vsled gospodarske krize odpustila 700 delavcev.

Žitni trg. — Na novosadski produktivni borži so bile cene žitu sledeče: pšenica 16.00 - 16.10 kron, oves 10.00 - 10.80 K., ječmen 13.00 K, pšenična moka (št. 0) 22.50 K.

Zlate rezerve amerikske. — 1. oktobra tek. l. so znašale zlate rezerve amerikske 3,874.178,711 dolarjev in sicer 15,630.509 dolarjev več kot 1. septembra in 217,190.110 več kot 1. januarja. Rezerve vseh bank so znašale 3.089,280.000 dolarjev proti 2.875,298.000 1. januarja 1922. Časopisje konstatira, da je pritok zlata največ koristil bankam, ki razpolagajo s 75% amerikskega zlata.

Sladkorna industrija v Poljski. — Pred vojno je bilo na Poljskem 88 sladkornih tovarn. Danes je

Naročila za modro galico, žvepla, kali, superfosfat itd. izročite gotovo do novega leta Zadružni zvezi v Gorici, Corso Verdi 32.

KMETJE: Gospodarski list je Vaš list. Podpirajte ga s tem, da ga naročite!

že 71 obnovilo svoj obrat. Lansko leto je bilo 80.000 hektarjev s sladkorno peso obdelanih njiv, letos 108.000. Računajo na 30.000 vagonov pridelka, 18.000 bi ostalo za domači konsum, 12.000 za izvoz.

Pridelovanje bombaža v Indiji. — Pravijo, da se letos pridelala bombaža v Indiji na 5.057.000 hektarih. Lani je bilo z bombažem nasajenega polja 4.884.000 hektarjev.

Proračun goriškega mesta za 1923 izkazuje 3.899.700 z dohodkov in 4.299.700 z stroškov, na ta na čin znaša zguba 400.000 L.

Osrednja zadružna komisija pri ministrstvu za delo in socialno skrbstvo, se je ustanovila z odlokom dne 29. oktobra 1922, št. 1548. V tej komisiji so po 3 zastopniki: 1. produktivnih in delavskih, 2. kmetijskih in 3. konsumnih zadrug zraven drugih funkcionarjev. Značilno je, da kreditne zadruge nimajo zastopstva. V delokrog te komisije spada 1. razmotrivanje o ukrepih glede zadružništva, 2. o priznanju raznih zadružnih zvez. Ima tudi nadzorstvo nad vsemi takimi zvezami.

Pridelek riža. Iz poročila prof. Novelli-ja ravnatelja zavoda za pridelovanje riža v Vercelli-ju povzamemo, da je letna riža na splošno slaba in pridelek tudi slabše vrste.

Promet Trst-Praga. Vršijo se pogajanja radi prometa Trst-Praga med zastopniki italijanske in čehoslovaške države. Nas zanima v prvi vrsti, da se čim boljše uredi uvoz čehoslovaškega sladkorja.

2lirski boni. Vlada je odredila natis 2lirskih bonov za znesek 30 milijonov, ki bodo služili v izmenjanje pokvarjenih bonov, ki se polagoma odtegnejo prometu. Na tem mestu priporočamo ljudem, naj poskrbijo, da slabih, umazanih in raztrganih bonov in bankovcev ne dajo naprej, ampak da jih izmenjajo pri zavodu »Banca d'Italia«.

Italijansko - francoska trgovska pogodba. Gazzetta Ufficiale objavlja kr. odlok z dne 23. nov. 1922, št. 1488 s katerim se da izvršilna moč italijansko-francoski trgovski pogodbi z dne 13. nov. 1922.

Voznine Trst-Čehoslovaška za razno prekomorsko blago veljavne od 25. novembra do 31. decembra 1922 so objavljene v »Osservatore Triestino« z dne 1. decembra, št. 252.

Davek na vino. Ministerski svet je odobril zakonski načrt za davek na vino. Ostanje davek 20 lir za hl, spremeni se samo dosedanji način ugotavljanja in izterjanja.

Živina oproščena carine. Pripravlja se odlok, na podlagi katerega bi bila oproščena carine živina uvožena na račun vojne odškodnine.

Vojna odškodnina. Gazzetta Ufficiale šte. 281 z dne 1. dec. t. l. objavlja izvršilno naredbo kr. odloka 24. avg. 1921, šte. 1237, ki vsebuje določbe gle-

dé terjatev nasproti vojnim oškodovancem, nastalih vsled prekoračenja zneska po cenitvi ugotovljene vojne škode pri nepremičninah, ki jih je kak državni urad obnovil.

Važno! Vseh zadruharjev dolžnost je, da sami berejo in tudi širijo Gospodarski list!

Kovinska industrija v Braziliji. Braziljska ima jako bogate železne rudnike in se tej industriji obeta najlepša bodočnost. Pridobivanje železne rude je kaj lahko, ker je najti železne rudne plasti skoraj na površju ali pa vsaj v neznatni globočini. Omenjeni železni rudniki so tem večjega pomena, ker so v njih bližini vodopadi. Vodopade bodo porabili v pridobivanje elektrike, ki bo nadomeščala doslej rabljen koks. Za redukcijski proces rabijo drva kakor na Švedskem. Ali proti Švedski ima Brazilija to veliko ugodnost, da doraste evkaliptus v petih letih, dočim potrebuje drevo na Švedskem 30 let, preden je porabno za oglje. Pomembno je tudi dejstvo, da se dobi na 1 ha zemlje na Švedskem samo 30 ton drv, v Braziliji pa nad 50 ton. Vlada podpira kovinsko industrijo s tem, da vzpodbuja domače kapitaliste za industrijska podjetja. In zato se je brazilska kovinska industrija poslednje leto tako razmahnila, da se izvažajo velike množine kovinskih izdelkov v sosedne dežele Južne Amerike.

Žetev v Italiji. Po izkazih ministerstva za kmetijstvo so cenili letošnji žitni pridelek na 44.200.000 stotov v starih pokrajinah in na 300.000 stotov v Julijski krajini in na Južnem Tirolskem. Ta množina sicer zaostaja za lanskim pridelkom, ki je dosegel 52 milijonov stotov, vendar ni mogoče trditi, da je letina slaba. Letošnji pridelek je le malo pod srednjo mero pridelka, ki znaša po vrednotenju zadnjega desetletja 45 milijonov stotov letno. Z žitom posejana ploskva znaša letos 4 milijone 635.000 ha v starih in 360.000 ha v novih pokrajinah. Letos je bilo z žitom posejane ploskve za skoraj 100.000 ha manj kot lani.

Pozni žitni pridelek Italije, ječmen, rž in oves je uspel dovolj dobro, če tudi ni dosegel obilja lanskega pridelka, vendar moremo ugotoviti srednjo letino. Poševna ploskev za te vrste zimskega žita se ni spremenila in obsega 115.000 ha za ječmen, 220.000 za rž in 480.000 ha za ječmen. — Z lanom je posejanih krog 20.000 hektarjev. Letina je srednja. — Sena pa ni obilno, ker je ostalo radi zgodnje suše pritlikavo; a kar ga je, je prvovrstne kakovosti. — Pridelek riža je, kljub pozni setvi in pomanjkanju vode, prav zadovoljiv. Najbolje je uspel riž v Emiliji in na zapadnem Beneškem, kjer imajo bogato letino.

Vina je Italija letos pridelala nekoliko več kot lani. Vendar pa je deževje po mnogih pokrajinah preprečilo, da bi grozdje popolnoma dozorelo, zato ima v splošnem vino letos manj sladkorja. Letošnjo trgatve cenijo na 34 milijonov hektolitrov.

Ali si že naročil, Gospodarski list' za 1923?

Čevljarska zadruga v MIRNU pri Gorici

Izdeluje vsakovrstno obuvalo
poznano pod imenom

Hotel in restavracija „Pri Zlatem Jelenu“

v GORICI nasproti „Škofiji“

se priporoča za obilen obisk.

Postrežba vedno točna.

Dobe se mrzle in gorke jedi, ter domača vipavska,
briska in kraška vina.

Vedno sveže pivo!

Snažne sobe vedno na razpolago.

A. Vida.

Kostolomnica (suhač) pri kravah.

Prah za krave BOVIN

Preizkušeni prah proti kostolomnici (sušcu), za izzujanje teka, za poboljšanje mleka i. t. d. Ako pridenemo ta prah vsak dan pri napajanju ostanejo krave bolj zdrave in se jili v splošnem obvaruje mnogih bolezni, ki bi se utegnile pojaviti vsled slabe prehrane.

Pri vsakem napoju se prida 1—2 žlici praha. Dobi se v lekarni **Dr. R. Stangera v Lovrani (Istra)**. Zavoj 1 kg stane 6 lir! 4 1/2 kg po pošti 30 lir.

JOSIP KERŠEVANI, mehanik in puškar v Gorici, Stolni trg 9

naznanja si, občinstvu da mi je na novo došla velika množina blaga iz svetovno znanih tovarov. Novo došlo blago prodajam po jako znižanih cenah. Na pr. šivalne stroje Orig. Mundlos, Pfaff, Gritzner, Adler, Neuman, Afrana in Winselmann. Posebno opozarjam cenj. šivilje in neveste na strokovni poduk za umetno vezanje in krpanje, katerega dajam brezplačno.

Dvokolesa: Orig. Puch, Orig. Stirlia, Orig. Starf, Waffner, Regent, Kosmos, Helical in mala motorna kolesa. Velika izbira pušk, samokresov, patron, dinamičnih patron, smodnik za razstreljevanje kamnov n za lovce, ter potrebščine za zgoraj omenjene premete.

Lastna delavnica in popravilnica Stolni trg. števil 3.

Z jamstvom prodajam šivalne stroje, dvokolesa in puške tudi na mesečne obroke. Za točno, solidno postrežbo in konkurenčno ceno jamči

JOSIP KERŠEVANI mehanik in puškar.

Katoliško Tiskovno

::: Društvo :::

vpisana z adruza z omejenim jamstvom

v GORICI

**priporoča vsem zadrugam
in zadrugarjem svojo :::**

Knjigarno v Gorici

Via Carducci 2 (v Montovi hiši)

**Prodaja na drobno in na
debelo pisarniške in šolske
potrebščine, tiskovine za
občinske in druge urade.**

Naročite MLADIKO, edini naš družinski leposlovni list!

